

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

פינחס

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כג
(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שישים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
מאתיים וחמישים שנה להסתלקות הילולא של הבעש"ט ז"ע

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ח עוסק בצ"צ וכו' ר' שניאור זלמן הלוי
בן הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד שגלוב
נפטר ביום ב', כ"א תמוז ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת אסתר שיינדל תחי' שגלוב
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה
נדפס ע"י משפחתם שיחיו

*

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' יהודה ב"ר אהרן ע"ה ימיני
נפטר ביום י"ט תמוז ה'תשמ"ח
וזוגתו מרת שושנה ב"ר שלום ע"ה ימיני
נפטרה בש"ק פ' ויגש, ז' טבת ה'תשס"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנם

הרה"ח ר' אמיתי וזוגתו מרת פייגא שרה
ומשפחתם שיחיו ימיני

*

לזכות

מרת חוה בת פייגא תחי'
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה
נדפס ע"י משפחתה שיחיו

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".

מעין חזי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי 'ועד להפצת שיחות'.

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט נגינים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים היתנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. מינוי יהושע כמינוי מלך

בפרשתנו¹ מסופר, שמשה ביקש מהקדוש-ברוך-הוא "יפקוד ה'... איש על העדה", והקדוש-ברוך-הוא אמר לו: "קח לך את יהושע בן נון... וסמכת את ידך עליו", וכך עשה משה – ויסמוך את ידיו עליו..."

לגבי מינוי מלך, אומר הרמב"ם²: "אין מעמידין מלך בתחילה אלא על-פי בית דין של שבעים זקנים ועל-פי נביא, כיהושע שמינוהו משה רבינו ובית דינו". מכך מובן, שלדעת הרמב"ם היה מינויו של יהושע המוזכר בפרשתנו כמינוי מלך³.

יש להבין⁴: הרי הרמב"ם עצמו פוסק⁵, ש"כשמעמידין המלך מושחין אותו בשמן המשחה", ומדוע, איפוא, אין אנו מוצאים שמשה רבינו משה את יהושע בשמן המשחה⁶.

(1) כו, ט"ז.

(2) הל' מלכים פ"א ה"ג.

(3) וכן משמע ברמב"ם הל' סנהדרין (ספ"ח) שה' לו דין מלך. וכן מפורש ברשב"ם ב"ב ע"ה, א ד"ה אוי לה. פרש"י ד"ה הוא יומא עג, ב. פרש"י עה"ת ברכה לג, יו. ועוד (ראה המובא באמבואה לספרי לפרשתנו כו, כא. תו"ש מילואים לפ' יתרו (ט"ז) ס"ב בסופו).

בדרשת הר"ן דרוש יא (הובא גם באברבנאל בפתיחה לס' שופטים) ד, כאשר לא יח' מלך בישראל השופט לכול שני הכחות כח השופט וכח המלך.. שנתנו ככאן ליהושע כח מלכות אע"פ שלא ה' מלך וכן דרשו רז"ל ויהי בישראל מלך ירמוז למשה. אבל מהא שמביא הרמב"ם דא' מינוי יהושע בנוגע לכל מלך, וכן מפתחות לשון הרמב"ם (שבהערה 7) בנוגע למשה – משמע שס' שה' להם דין מלך ממש.

(4) כן הקשה בעל מנחת חינוך בהגותו לרמב"ם הל' מלכים שם.

(5) הל' מלכים שם ה"ו.

(6) להעיר מאוה"ח פרשתנו שם, כג. וראה לקמן בפנים. במכילתא בשלח (יז, יד) מגיד שאותו היום נמשח (יהושע), ובית רענן שם משמע שנמשח למלכות. אבל צ"ע, דמה מקום: (א) למנותו עה"פ (בפרשתנו, ב) ועיקר – למשוח יהושע כמלך בהזמן דס"פ בשלח! – שה' משה בישראל מלך (ודבר אחר לדור) כארבעים שנה לאחריו, ולולא גזירת מי מריבה שבסופו ה' מכניסין לארץ וכו'. ויש לומר שאין זו משיחת מלך, כ"א לשם שררה בכלל (ראה רש"י תצוה כט, כט), או ע"ד משוח מלחמה – ומלחמת עמלק שייכת לבית יוסף (ראה ב"ב קכג, ב (וברשב"ם שם)). פסיקתא דר"פ פ"ג. פסיקתא רבתי פ"ב. (ועוד) ויהושע נשיא אפרים, שהוקדם למנשה – בני יוסף. וראה תו"ש בשלח שם עה"פ (אות קיד). ועוד.

אמנם, גם לגבי משה רבינו אין אנו מוצאים שהוא נמשח בשמן המשחה, למרות שמשה רבינו "מלך היה" – כפסק הרמב"ם⁷ – אך משה רבינו נתמנה למלך לפני הציווי על דיני המלך ועל שמן המשחה⁸.

ב. משיחה בשמן המשחה לגבי כל מלך

לכאורה, ניתן היה להשיב⁹ לפי פסק אחר של הרמב"ם¹⁰, "אין מושחין ממנו (משמן המשחה) לדורות אלא... ומלכי בית דוד", וכיון שיהושע לא היה ממלכי בית דוד, לכן לא משחו אותו בשמן המשחה¹¹.

אך, אדרבה, לפי שיטת הרמב"ם אין מתקבלת תשובה זו. כי כמקור לדין זה – "כשמעמידין המלך מושחין אותו בשמן המשחה" – מציין הרמב"ם¹² את הפסוק¹³, "ויקח שמואל את פך השמן ויצק על ראשו וישקהו", המדבר אודות משיחת שאול, אשר לא היה ממלכי בית דוד. ואם כך מובן, שלדעת הרמב"ם שאול נמשח בשמן המשחה¹⁴.

(7) הל' ביהב"ח פ"ה ה"א. וכ"ה בר"ח ורש"י שבועות טו, רע"א. במדרש הובא ברמב"ן ברכה (לג, ה). וראה זבחם קב, א.

(8) ראה רמב"ן תשא (ל, ג) שמשחת מלכים נרמזת במש"נ (שם, לא), "ה' זה לי לדורותיכם". ע"ש. וראה לקמן בסוף השיחה.

(9) ראה אמבואה לספרי שם.

(10) הל' כלי המקדש פ"א ה"ו. ועד"ו בהל' מלכים שם ה"י.

(11) אבל אין להקשות מדוע לא נמשח עכ"פ בשמן אפרסמון כמלכי ישראל (רמב"ם הל' מלכים שם ה"י) – כי י"ל עפ"מ"ש בכס"מ שם (מהוריות יא, ב) דזהו רק כשיש מחלוקת*, אבל כשאין מחלוקת הרי אפי' מלך שהוא ראשון אין מושחין אותו (ועיין בכס"מ שם בנוגע לשאול. והאריך בזה בשער יוסף (להחיד"א) להוריות שם. ועוד. ואכ"מ).

(12) ש"א י, א.

(13) דלא בכרד"ק עה"פ שם שכתב, "לא ה' זה השמן המשחה.. אבל שמן אפרסמון ה'". והאריכו במפרשים להוריות שם. ועוד. וראה לקו"ש חכ"ע ע' 111 הערה 59. ואכ"מ.

(*) ולהעיר מלשון המנ"ח מצוה ק: רק בשמן אפרסמון לכבוד. ומשמע שדעתו שאין לזה דין משיחה ממש. וראה רש"י ד"ה ומפני כריתות ב.

עסקו בתורה, כי לפי ההלכה, המלכות ירושה²³.

אך לפי זה אין מובן מדוע השיב לו הקדוש־ברוך־הוא „נוצר תאנה יאכל פריה, בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה” – בענין זה מדוע נזכרת בכלל התורה? הרי מדובר כאן על ירושת המלכות!

ד. „דבר אחד לדור ולא שני דברים”

בעל ה„מגלה עמוקות”²⁴ מסביר את כפילות הלשון בפסוק „אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם” – שמשוה רצה שיהיו „שני בני אדם המנהיגים”, „דהיינו איש אחד על העדה אשר יצא לפניהם במלחמה... ואיש אחד אשר יוציאם בתורה...”. הקדוש־ברוך־הוא השיב לו „שאחד ינהג אותם.. יהושע שיהיה מלך ואב בית דין”²⁵ של ישראל וחכם שלהם בתורה, כי „אי אפשר לב' מלכים שישתמשו בכתר אחד”... כי דבר²⁷ אחד לדור ולא שני דברים²⁶.

ולפי זה מובן גם המדרש שלעיל: כיון שמשוה חשב שיהיו שני מנהיגים – האחד מלך והאחר „אב בית דין של ישראל” – משום כך

ומכך מובן, שדברי הרמב"ם „כשמעמידין המלך מושחין אותו בשמן המשחה” אמורים לגבי כל מלך, אפילו מלך שאינו ממלכי בית דוד, כפי שמתבטא הרמב"ם בביטוי סתמי „כשמעמידין המלך (סתם)”. וקביעתו ש„אין מושחין ממנו לדורות אלא... ומלכי בית דוד” היא דוקא לאחר¹⁴ ש„נמשח דוד (ועל ידי זאת) זכה בכתר מלכות... לו ולבניו הזכרים עד עולם”¹⁵.

ואם כך חזרה הקושיה למקומה: מדוע אין אנו מוצאים שמשחו את יהושע (אשר לדעת הרמב"ם היה מלך) בשמן המשחה, בדיוק כפי שמשחו (לדעת הרמב"ם) את שאול?

ג. „נוצר תאנה יאכל פריה”

כדי להבין זאת יש לבאר תחילה את הנאמר במדרש¹⁶ על דברי משה רבינו „יפקוד ה'...”,¹⁷ שמשוה חשב „שירשו בני את כבודי (גדולת¹⁸)”, והקדוש־ברוך־הוא אמר לו: „נוצר תאנה יאכל פריה”¹⁹, בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה, יהושע... הואיל²⁰ והוא שרתך בכל כחו כדאי הוא שישמש את ישראל”.

ולכאורה, אין מובן: אם בני משה „ישבו להם ולא עסקו בתורה”, כיצד ייתכן שמשוה סבר מלכתחילה ש„ירשו בני את כבודי”²¹?

בפשטות ניתן היה להשיב, שבבקשתו „יפקוד ה'... איש על העדה” לא התכוון משה ל„איש” אשר ילמד את ישראל תורה, אלא הוא התכוון, כמפורש בבקשתו²², רק למלך „אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם” – למלחמה. ולכן חשב משה ש„ירשו בני את כבודי”, למרות ש„לא

(23) רמב"ם הל' מלכים שם.
ואף שצ"ל הבן „ממלא מקום אבותיו בחכמה וביראה” (רמב"ם שם) – הרי אף אם „הי' ממלא כיראה אע"פ שאינו ממלא בחכמה מעמידין אותו במקום אביו ומלמדין אותו” (רמב"ם שם), וה"ה בנוד"ד דבני משה „לא עסקו בתורה”, אבל לא נאמר שלא היו ממלאי מקום ביראה.
(24) אופן א. – הובא בלקוט ראובני פרשתנו עה"פ. ולהעיר ג"כ מכלי יקר פרשתנו כו, יח.
וצע"ק ממחז"ל (גיטין נט, א. סנהדרין לו, א) „מימות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד” [ולמעשה בשינוי פרש"י שבגיטין פי' „בתורה ובעושר”, ובסנה' – „במלכות ובתורה”. ואכ"מ].
(25) צע"ק לשונו „אב"ד”, ולא נשיא (ראש סנהדרין) – ראה חגיגה פ"ב מ"ב (טז, ריש ע"ב). ועוד. רמב"ם הל' סנהדרין פ"א ה"ג.
וראה תיב"ע פקודי מ, יא: יהושע משושנך רבא דסנהדרין דעמי'. וביפה מראה לירושלמי ברכות פ"ד סה"א (מ,רש"י קלף... סוף פ' ה'רואה" – סג, ב) – הובא בערכי הכינויים לבעל סה"ד (ע' אב"ד): מאותו השעה ואילך נתמנה יהושע אב"ד.
(26) חולין ס, ב (הובא בפרש"י בראשית א, טז).
(27) סנהדרין ח, א (הובא בפרש"י וילך לא, ז) – בנוגע ליהושע.

(14) ראה גם פרש"י ד"ה ולא כריתות ה, ב: משבא דוד.
(15) לשון הרמב"ם הל' מלכים שם ה"ז.
(16) במדב"ר פכ"א, יד. תנחומא פרשתנו יא. וראה פרש"י עה"פ.
(17) פרשתנו כו, טז.
(18) כ"ה בפרש"י.
(19) משלי כו, יח.
(20) ל' במדב"ר שם. ובתנחומא ופרש"י בשינוי לשון.
(21) בשו"ת חת"ס אור"ח סי' יב בסופו, שבניו היו ראויים לכך והקב"ה אמר שיהושע יותר הגון כו' אלא שבכתר תורה לא שייך כלל דין ירושה. ע"ש. וכבר הקשו ע"ז שבמדרש מפורש שבניו לא עסקו בתורה.

(22) שם, יז ובפרש"י. ספרי וספרי זוטא שם.
(17) פרשתנו כו, טז.
(18) כ"ה בפרש"י.
(19) משלי כו, יח.
(20) ל' במדב"ר שם. ובתנחומא ופרש"י בשינוי לשון.
(21) בשו"ת חת"ס אור"ח סי' יב בסופו, שבניו היו ראויים לכך והקב"ה אמר שיהושע יותר הגון כו' אלא שבכתר תורה לא שייך כלל דין ירושה. ע"ש. וכבר הקשו ע"ז שבמדרש מפורש שבניו לא עסקו בתורה.

לעילוי נשמת

ר' משה עזיז ב"ר אלי' ע"ה
נפטר ביום כ"ג ניסן - אסחה"פ, ה'תש"ע
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בני משפחתו שיחיו

*

לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל
נפטר בש"ק פ' נצבים, ז"ך אלול ה'תשס"ה
וזוגתו מרת טשאדנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה סטראל
נפטרה בליל ה' טבת ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנם

הו"ח ר' שמואל וזוגתו מרת מלכה שיינדל
ומשפחתם שיחיו סטראל

*

לעילוי נשמת

ר' נוריא-ל ב"ר אשר ע"ה חביביאן
נפטר אור ליום ב' דחג הפסח - ט"ז ניסן, ה'תש"ע
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנו

הרה"ח ר' אשר וזוגתו מרת אסתר
ומשפחתם שיחיו חביביאן

הוא סבר שאת המינוי למלוכה יירש אחד מבניו, כדלעיל.

אך הקדוש־ברוך־הוא חפץ ש"אחד ינהג אותם", אשר הוא יהיה הן המלך והן "אב בית דין של ישראל". ומשום שלענין התורה צריך להיות ראויים – "נוצר תאנה יאכל פריה"²⁸ – ובניו של משה לא התאימו לכך, כי "לא עסקו בתורה", הם לא יכלו כלל לרשת את "כבודו" של משה.

ודוקא יהושע, אשר התמסר לתורה, ולא רק ללימוד התורה אלא אף לשימושה של תורה²⁹, יכול היה להיות ממלא מקומו של משה.

ה. בדורות מאוחרים – נשיא ומלך

אך יש להבין, לפי פירושו של ה"מגלה עמוקות", את הסיבה לכך שהקדוש־ברוך־הוא לא קיבל את דעתו של משה, "שהיו שני בני אדם המנהיגים", שהרי, לכאורה: אמנם, "אי אפשר לב' מלכים שישתמשו בכתר אחד", אך ההדגשה היא על השימוש בכתר אחד. ועוד – בדורות מאוחרים יותר מוצאים הסדר מעין זה – מלכות על־ידי מנהיג אחד ואב בית דין של ישראל על ידי מנהיג אחר: המנהיג בתורה, ובלשון הרמב"ם³⁰, "הגדול בחכמה שבכולן (מבין חברי הסנהדרין) מושיבין אותו ראש עליהן .. והוא שקורין אותו החכמים נשיא .. והוא העומד תחת משה רבינו". והאחר הוא מלך אשר יוציאם וכדומה, אשר עסק בצרכי העם וכדומה. ואדרבה: למלך היה אסור להיות בסנהדרין – "אין³¹ מושיבין מלך ישראל בסנהדרין"³².

והכרחי לומר, שהיא הנותנת – משום שהתורה והמלוכה הם שני סוגים שונים של שלטון, לפיכך אין זו סתירה לכלל "דבר אחד לדור ולא שני דברים".

ולפי זה, הקושיה במקומה עומדת: מדוע לא

יכלו בעניננו להפריד בין מינוי המלך לבין מינוי "אב בית דין של ישראל", ומדוע היה הכרחי "שאחד ינהג אותם .. יהושע?"

ו. העברת התורה על ידי משה ויהושע – "יחיד מיחיד"

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

בהקדמתו לספר היד החזקה מפרט הרמב"ם את סדר המסורת של העברת התורה שבעל־פה החל ממשוה ועד רב אשי, ובמנותו את מקבלי התורה מדייק הרמב"ם בלשונו ומדגיש שפלוני קיבל את התורה מקודמו "ובית דינו", או חבירו של המקבל הקודם. וכפי שמסביר הרמב"ם במקום אחר³³, שרצונו להדגיש בכך "שהקבלה רבים מרבים ולא יחיד מיחיד".

אך אנו רואים שישנו יוצא מן הכלל – לגבי יהושע, שאודותיו משנה הרמב"ם את לשונו ומדייק, וזקנים רבים קבלו מיהושע, ואינו מוסיף, "ובית דינו" וכדומה.

הסיבה להבדל זה מובנת מדברי הרמב"ם לפני כן: "תורה שבעל־פה למדה משה רבינו כולה בבית דינו לשבעים זקנים, ואלעזר ופינחס ויהושע שלשתן קבלו ממשה, וליהושע שהוא תלמידו של משה רבינו מסר תורה שבעל־פה וצוהו עליה". כלומר, יהושע לא היה בבחינת "מקבל" בלבד ממשוה רבינו, כאלעזר ופינחס ושבעים הזקנים, אלא שדוקא ליהושע מסר משה את התורה שבעל־פה כולה, כנאמר במשנה³⁴: "משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע", ודוקא הוא קיבל עליה ציווי מיוחד³⁵.

ולכן אין הרמב"ם מוסיף לגבי יהושע את המילים "ובית דינו", כי בענין מסירת התורה, היתה הקבלה מיהושע בלבד, אשר רק לו מסר משה את התורה שבעל־פה כולה.

יוצא, שיש הבדל מהותי בין משה ויהושע לבין נשיא הסנהדרין בדורות המאוחרים יותר:

(33) באגרת לרבי פנחס ב"ר משולם הדיין – נעתק ברמב"ם – בספר המדע (ירושלים, תשכ"ד) בהערה. (34) ריש מס' אבות. ועייג"כ מאירי בהקדמתו לאבות: ובעת זקנתו .. מסר סודות התורה והלכות' עם כל ענייני תורה שבע"פ ליהושע. וראה לקמן הערה 41. (35) בפשטות יל' – שהוא (יחיד) יהי' המוסר לה, וזקנים רבים".

בני ביתו, בא' די קרובים אליו, ועאכו"כ בא' זיינע תלמידים, ביז א' ער רעדט וועגן דעם מיט די אַלע צו וועמען ער קען דערגרייכן, און וויבאלד א' דאָס קומט פון זיין פנימיות, רעדט ער דברים היוצאים מן הלב וואָס נכנסים אל הלב' ופועלים פעולתם, ועאכו"כ דורך דעם וואָס ער באַווייזט א' דוגמא ח' פון זיין אייגענע עבודה. ביז א' ער מאַכט א' אויך די שומעים ווערן מדברים – "הגורל הי' מדבר".

(משוחות ש"פ פינחס, מבה"ח מנחם־אב, כ"ד תמוז תנש"א)

(6) ספר הישר לר"ת ס"ג. הובא בשל"ה סט, א.

לפי כל סימני הגאולה נמצאים אנו ממש בסמיכות לגאולה, וכמו שהודיע, פירסם והכריז כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכבר סיימו את כל העבודה, כולל גם "צחצוח הכפתורים"¹ וסיימו גם את "עמדו הכן כולכם"², זאת אומרת שכבר "הכל מוכן לסעודה"³, וכבר מוכנים לגשת לשולחן, ולאכול את סעודת לויתן ושור הבר, כיון שהנה זה (משיח) בא"⁴ תיכף ומיד ממש!

* * *

ובאותיות פשוטות: בעמדנו קרוב ממש לפני הגאולה – צריך כל יהודי להתרגל לגאולה ולהעמיד את עצמו במצב ורגש של גאולה, על ידי שיהפוך את יומו הפרטי ל"יום גאולה (פרטית)", ואת מקומו הפרטי – ל"ארץ ישראל", ע"י זה שעושה העבודה שלו ברגע זה ובמקום זה בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה.

וכתוצאה משלימות העבודה הפרטית (במחשבה דיבור ומעשה) – הרי זה צריך להתבטא גם בדיבורו, ע"ד "הגורל הי' מדבר", דמכין שהוא חדור בפנימיות בההוראה והעבודה ד"עשה כאן ארץ ישראל"⁵, מתוך חיות פנימית – הרי מדבר הוא אודות זה מתוך חיות גם לאחרים, ומפרסם את ההוראה ד"עשה כאן ארץ ישראל" בין בני ביתו, בין הקרובים אליו, ועאכו"כ בין תלמידיו, עד שמדבר אודות זה עם כל מי שיכול להגיע אליו, וכיון שדיבורו בזה בא מפנימיותו, הרי הם דברים היוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב' ופועלים פעולתם, ועאכו"כ ע"י זה שמראה דוגמא ח' מעבודת עצמו, עד שפועל שגם השומעים נעשים מדברים – "הגורל הי' מדבר".

לויט אלע סימני הגאולה האלט מען שוין ממש באַ דער גאולה, ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט מודיע, מפרסם און מכריז געווען, אַז מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט, כולל אויך, צופּוצן די קנעפּ"י, און אויך פאַרענדיקט דעם, עמדו הכן כולכם², דאָס הייסט אַז ס'איז שוין, הכל מוכן לסעודה³, און מ'איז שוין גרייט צוגיין צום טיש, און עסן סעודת לויטן ושור הבר, וואָרום, הנה זה (משיח) באַ⁴, תיכף ומיד ממש!

* * *

ובאותיות פשוטות: שטייענדיק קרוב גלייך פאַר דער גאולה – דאָרף יעדער איד זיך איינגעוואוינען צו דער גאולה און זיך אַריינשטעלן אין אַ מצב ורגש של גאולה, דורך מאַכן זיין פרטיות'דיקן טאָג אַ גאולה (פרטית) טאָג, און מאַכן זיין מקום פרטי – „ארץ ישראל", דורך דעם וואָס ער טוט די עבודה שלו ברגע זה ובמקום זה בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה.

און אלס אַ תוצאה פון די אייגענע שלימות העבודה (במחשבה דיבור ומעשה) – דאָרף זיך דאָס אויך אַרויסזאָגען אין זיין דיבור, ע"ד ווי „הגורל הי' מדבר", אַז וויבאַלד ער איז דורכגענומען בפנימיות מיט דער הוראה ועבודה פון „מאָך דאָ ארץ ישראל", מיט אַן אינערלעכע לעבעדיקייט – רעדט ער וועגן דעם מיט חיות אויך צו אַנדערע, און איז מפרסם די הוראה פון „מאָך דאָ ארץ ישראל" באַ

(1) ראה שיחת שמחית תרפ"ט.

(2) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ד ע' רעט. וראה, היום יום ט' טבת.

(3) ל' המשנה – אבות פ"ג מט"ז.

(4) שה"ש ב. ח. ובשהשיר עה"פ.

(5) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' תפה ואילך.

מסיני ומסרה ליהושע" – ונשיאות כזו בתורה היא מעין דרגת הנשיאות של המלך⁴¹.

ולפיכך, אילו חלקו „שיהיו שנים .. איש אחד .. במלחמה ואיש אחד .. בתורה", היה זה ענין של „ב' מלכים שישתמשו בכתר אחד .. שני דברים"⁴².

ח. המלך והנשיאות בתורה – ענין אחד

לכאורה, אין מובן כל כך: בכל זאת היו כאן שני סוגים של שלטון: יוצאים במלחמה וכו' ושררה של תורה, כדלעיל. ומדוע ייחשב הדבר כ„שני מלכים .. בכתר אחד"?

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

על תפקידו של המלך אומר הרמב"ם⁴³: „ותהיה מגמתו ומחשבתו להרים דת האמת ולמלאות העולם צדק ולשבור זרוע הרשעים ולהלחם מלחמות ה' שאין ממליכין מלך תחילה אלא לעשות משפט ומלחמות". כלומר, המלכות אצל ישראל אינה רק הדאגה לצרכים הגשמיים של העם⁴⁴, אלא היא קשורה בראש ובראשונה לקיום והרמת התורה – „להרים דת האמת", ליישם את משפטי התורה⁴⁵, עד אשר גם

יהושע ומשה רבינו שווים בכך שהמסורת של התורה שבעל־פה כולה עברה באמצעות כל אחד מהם בלבד בדורו.

ואילו נשיא הסנהדרין „עומד תחת משה רבינו", כדלעיל, לגבי הפרט, שכשם שמשה היה „על גביהן"³⁶ של שבעים הזקנים, כך³⁶ כל נשיא הוא ה„ראש" על גביהן של הסנהדרין, בהיותו ה„גדול בחכמה שבכולן". אבל בענין „מסירת התורה" אין הוא „עומד תחת משה רבינו", אלא התורה מועברת באמצעות בית הדין כולו, „רבים מרבים".

ז. משה ויהושע בדרגת נשיאות של מלך

וזהו ההבדל בין הדורות הבאים, כאשר המלך ו„אב בית דין של ישראל" היו שני מנהיגים שונים, לבין תקופת משה ויהושע:

אמנם „נשיא הסנהדרין הוא במעלה העליונה בשררת התורה"³⁷, אף־על־פי־כן אין הוא מגיע לדרגת נשיאותו של מלך. כי על המלך נאמר „אין על גביו אלא ה' אלקיו"³⁸, ולא זו בלבד ש„אין למעלה ממנו במלכותו"³⁹, אלא יותר מכך, הוא השולט היחיד, שאינו צריך להתחשב באף אחד, כי מלך הוא יחיד, וכאמור לעיל „דבר אחד לדור ולא שני דברים"⁴⁰.

ואילו נשיא הסנהדרין, הרי מפני שהוא אחד מתוך בית דין של שבעים ואחד, לכן נשיאותו אינה מסוג הנשיאות של מלך (גם אם הוא ה„ראש", משום היותו „גדול בחכמה שבכולן"). ולכן נשיא הסנהדרין אינו מהווה סתירה למלך, ולפיכך אין זה ענין של „שני מלכים", „שני דברים".

אך לעומת זאת אצל משה ויהושע, אין „נשיאותם" בתורה נקבעת רק בהיותם נשיא סנהדרין, אלא גם בכך ש„משה קבל תורה

(36) ראה משנה ריש סנהדרין (ב, סע"א).

(37) לשון הרמב"ן משפטים כב, כז. – ומדעביא שם הא דרבי הנ"ל הערה 32 (ע"ש) משמע שס"ל דבכל נשיא סנהדרין אפשר לשאול הכי. ואכ"מ.

(38) ספרא ויקרא ד, כב. הוריות י, א במשנה. וראה שם יא, ריש ע"ב.

(39) לשון הרמב"ם הל' שגגות פט"ז ה"ז.

(40) כהתחלת המאמר (צוין לעיל הערה 27): טול מקל והך על קדקדם.

(41) וצ"ע מגיטין וסנה' (שבהערה 24) „הא הוה יהושע, הוה אלעזר" („חבירו בתורה ולא הוה מקום אחד" – רש"י סנה' שם. וראה תוד"ה כולוהו שם). ואולי יש לחלק בין גדלות בתורה בכלל (שבוה) – „הוה אלעזר", ואי"פ לומר על יהושע „אין כמותו בכל ישראל בתורה" – רש"י שם), למסירת התורה (שבוה הוה יהושע יחיד). וע"ד החילוק (סוף הוריות) דסיני ועוקר הרים, וממשיך (שם) „הכל צריכין למרי חטיא" (ראה רש"י שם: כנתינתן מהר סיני). ולהעיר מתמורה (טז), א דההלכות שנשתכחו בימי אבלו של משה „החזיר עתניאל בן קנז מתוך 1929" (ראה תוד"ה כולוהו הנ"ל). ואכ"מ.

(42) וי"ל שקס"ד דמשה שאפשר להיות שני מנהיגים – אף ש„מסרה ליהושע" (– נוסף על הנ"ל (הערה 34) ה"ל זה „לעת זקנתו" לדעת המאירי) – כי קס"ד שאין בכחו של יהושע, שהוא רק „פני לבנה" (ספרי ורש"י פרשתנו כז, כ. ב"ב עה, א), למסור כל התורה לבדו לזקנים, ואינו בשלימות הנשיאות בתורה.

ולעזיר משבת (קד, א) „דאפילו בימי יהושע בן נון", ובחולין (קכד, סע"א). „אי אמר לי יהושע בן נון" – דמשמע דוקא יהושע ולא משה (ראה ב"י לטו"ד סו"ס רמב. ט"ז לשו"ע יו"ד שם סק"ב).

(43) הל' מלכים ספ"ד.

(44) ראה ברכות ג, סע"ב.

(45) בדרשות הר"ן (שבהערה 3) שאין משפטי המלך מצד

המלחמות שעל המלך לנהל, הן „מלחמות ה'“⁴⁶. יוצא, שהמלכות היא המשך התפקיד של בית הדין הגדול: בית הדין הגדול הם „עמודי ההוראה ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל“⁴⁷, ותפקידו של המלך הוא, שמשפט התורה שמפיץ בית הדין הגדול יבוצע בעם ישראל⁴⁸. ולכן קובעת ההלכה⁴⁹, ש„מצוה על המלך לכבד לומדי התורה, וכשיכנסו לפניו סנהדרין וחכמי ישראל יעמוד לפניהם...“, וכן „המלך עומד לפני כהן גדול .. כשישאל לו במשפט האורים“, כי המלך הוא ה„מקבל“ מהם.

רק בענין שלטון המלך על העם „אין על גביו אלא ה' אלקיו“. ו„אין למעלה ממנו במלכותו“, אשר על כן „בפרהסיא בפני העם לא .. יעמוד מפני אדם... כדי שתהא יראתו בלב הכל“⁴⁹.

ולכן אין המלך וה„נשיאות“ בתורה שתי שררות שונות שאין אחת נוגעת בחברתה, אלא הן מהוות המשכיות אחת. וכאשר מפרידים ביניהן זהו כעין „שני מלכים .. בכתר אחד“⁵⁰.

ט. מינוי יהושע על ידי סמיכה

לפי זה יובן מדוע התמנה יהושע דוקא על-ידי סמיכה ולא על-ידי משיחה:

כיון שהמלך הוא ה„מקבל“ מבית הדין הגדול, הקובע את משפט התורה, כדלעיל – מובן מכך לגבי נשיאותו של יהושע, וכן של משה, אשר היו בידם שני עניני הנשיאות (הן מלך והן נשיאות התורה בדרגה של מלך, כאמור), שנשיאות המלוכה היתה אצלם המשך ותוצאה של נשיאותם בתורה.

חכמת התורה רק הוראת שעה לתיקון המדינה ואינו משפטי התורה. אבל ראה בארוכה שו"ת אבני נזר יו"ד סי"ב (אות מ"ג) שלא להלכה אמרם הר"ן. ע"ש באורך. מהר"ן חיות בס' תורת נביאים פ"ו (דין מלך ישראל). וראה סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך בתחלתו. ולהעיר מלקו"ש [המתורגם] ח"ח (ע' 301) ששלימות התורה וההלכה היא כשיש מלך. ע"ש.

(46) להעיר מהל' מלכים פ"ג ה"א: כותב לו ס"ת כו' יוצא למלחמה והוא עמו.

(47) לשון הרמב"ם ריש הל' ממרים.

(48) ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 179.

(49) רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ה.

(50) כהנשיאות בתורה היא בדרגת נשיאות של מלך, משא"כ נשיא סנהדרין שאינו בדרגת „מלך“, כנ"ל ס"ו.

כלומר, מהותו העיקרית היא היותו נשיא בתורה – הוא „מוסר“ את כל התורה לישראל, ובנוסף לכך היה אצלו תפקיד המלוכה כדי ליישם את משפטי התורה בעם ישראל.

ולפיכך התקיים מינויו באמצעות סמיכה: מטרתה של משיחת המלך היא להביא לידי מלוכה. כמלכות שאל הנזכרת בהוכחת הרמב"ם, כדלעיל. ואילו עיקרה של מלוכה יהושע (נוצר תאנה) היא הנשיאות בתורה, ולכן הוא נתמנה על-ידי סמיכה הקשורה דוקא לתורה. דוקא לגבי תורה והוראה אנו מוצאים⁵¹ סמוכים איש מפי איש, סמוכו לנא וכדומה.

י. מלכות שאל ודוד שונה ממלכות משה ויהושע

לפי הסבר זה מובן שדברי המדרש⁵² ששאל היה „מלך ראשון“ אינם סותרים את הנאמר ברמב"ם ובמספר מדרשי חו"ל⁵³, שלמשה רבינו וכן ליהושע היה דין של מלך – כי מהות המלוכה של משה ויהושע שונה לחלוטין ממלכות שאל ודוד⁵⁴ – אצל משה ויהושע היתה נשיאות המלוכה טפילה לנשיאותם בתורה⁵⁵.

(51) רמב"ם הל' סנהדרין רפ"ד. סנהדרין יד, א.
(52) ויק"ר פכ"ז, ז. וכ"כ להלכה בכס"מ הל' מלכים פ"א ה"י (ולכאורה ה"ז סותר מ"ש הרמב"ם שם ה"ג שיהושע הי' מלך). וראה רש"י ושלח לו, לא.
(53) נסמן לעיל הערות 3, 7.

(54) ע"פ המבואר בפנים יתורן ג"כ מ"ש האברבנאל (בפ' שופטים) שמינוי מלך אינו מצוה (כי ע"פ תורה אין צורך במלך, ע"ש), והמצוה היא רק שאם בני יאמרו „אשימה עלי מלך ככל הגוים גו'“ (שופטים יז, יד) אזי „שום תשים עליך מלך גו' מקרב אחיך גו'“ (שם, טו), ומפרש כן לשון הרמב"ם (בכתורת להל' מלכים), „למנות מלך מישראל...“, ע"ש – ולכאורה, איך מתאים זה עם מ"ש הרמב"ם שמשו ויהושע הי' להם דין מלך, כנ"ל (אבל ראה לעיל הערה 3)? וע"פ הנ"ל מתורן, כי ענין המלכות במשה ויהושע הי' טפל לנשיאותם בענין התורה, שזה סוג אחר במלכות, שאינו מצד חסרון בהעם, ואדרבה, כדלקמן בפנים. וראה הערה הבאה.
(55) ע"פ המבואר בלקו"ש ח"ט (שבעה 48) – יש לומר שזהו החילוק בין תואר נשיא (בשלימותו) לגבי תואר מלך. ועפ"י יומתק טעם השינוי, שבפ' ויקרא (ד, כב) נאמר

(*) וראה בארוכה בבאור הרי"פ פנרולא להסמ"צ לרס"ג מנין הפרשיות פרשה ז (קטו, ד ואילך) שהקשה עליו. ושם, שבנוסחת הרמב"ם לפנינו איתא „בישראל“ (ולא „מישראל“). אבל להעיר שבמנין המצות על סדר הלכות הרמב"ם בריש ספר היד גם בספרים לפנינו הנוסח „מישראל“. אלא שבכמה כת"י גם שם „בישראל“ (ראה רמב"ם ספר המדע – ירושלים, תשכ"ד).

ולפי זה גם מובן מדוע אין נאמר בחומש במפורש⁵⁶ שצריך למשוך מלך בשמן המשחה, שהרי, לכאורה, תמוה: מינוי המלך היא מצוה מפורשת עם פרישה, ואם כך, צריך היה להיכתב בתורה שהמלך נתמנה על ידי שמן המשחה⁵⁷, כפי שכתוב דין משיחת כהן גדול ומשוך מלחמה?

אך לפי האמור לעיל מובן הדבר: המלוכה שנקבעה מלכתחילה על-פי התורה, וכפי שהיתה אצל משה ואצל ממלא-מקומו יהושע, היא באופן⁵⁸ שהמלך הוא הנשיא בתורה, ולכן אין צורך בשמן המשחה⁵⁹.

„נשיא“, ובפרשת שופטים נאמר „מלך“. ולהעיר שגם משיח נקרא נשיא (ציון בלקו"ש שם הערה 18). וראה לקמן הערה 59.

(56) וגם להרמב"ן (דלעיל הערה 8) שנרמזת בתורה – ע"ז למה לא נאמר בפירוש כמשיחת כה"ג ומשוך מלחמה.
(57) ובפרט שצריך לשלול שאינו (בהאיסור המפורש) „אשר יתן ממנו על זר“ (תשא ל, לג. וראה רש"י ורמב"ן שם. כריתות ו, סע"ב).

(58) להעיר מלקו"ש [המתורגם] חכ"ב ע' 160 ואילך בנוגע לכמה ענינים, שבתורה שבכתב הם כתובים כמו"ש בשלימות – גם הפרטים שאינם לעיכובא. ע"ש.

(59) וע"ז בנוגע למלך המשיח, שגם אצלו יהיו ב' הענינים – מלך ורב (ראה סהמ"צ להצ"צ שם פ"ג. לקו"ש

ומינויו של המלך דוקא באמצעות שמן המשחה ותחדש מאוחר יותר, כאשר שאל היה צריך למלוך⁶⁰.

(משיחות ש"פ חיי שרה וש"פ וארא תשנ"ג)

[המתורגם] ח"ט שם ע' 183. ועיין לשון הרמב"ם הל' תשובה ספ"ט) – אם צריך משיחה*, או סמיכה כביהושע. וצ"ע שהשם „משיח“ הוא ע"ש המשיחה, ולא ע"ש למשחה – לגדולה (ובחס צא, א. וש"נ. ספרי קרח יח, ח). ואולי יהיו בזה שני שלבים**. ואכ"מ.

(60) ליתן סעיף זה – צ"ע שהרי ידוע שמלכות וספ"ה המלכות בשלימותן – ה"ז דוד (ומלכי ב"ד) ומשיח, ובהם מוכרחת משיחה.

ואולי י"ל ע"פ המבואר בכ"מ בב"י המל' (ושלימותה) במקומה, וכמו שהיא באבא (חכמה – משה), דאבא יסד ברתה.

ואף דיהושע כפני לבנה (מלכות) – שאני בשעה שסמכו משה, שסמיכה ה"ה בכל כחו (חגיגה טז, ב), ובנדו"ד בשני ידיו, יותר ממה שנצטווה. ואכ"מ. ועצ"ע.

(*) להעיר מהשקו"ט במנ"ח (מצוה קז) אם משיח יצטרך שמן המשחה. וראה בזה צפנ"ל להוריות (יא, ב) ושם ובכמה ענינים שבפנים.

(**) ברמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ד „ואם יעמוד מלך כו'“, וראה לקו"ש ח"ח (ע' 361 בהערה) שעכצ"ל שאין כוונת הרמב"ם שבשנת העמידה תיכף יש לו דין מלך. ע"ש.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויהי' שעי' קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד